

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.I.126/2023/8.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Domonyai Alexa, a tanács elnöke
Dr. Tuba István Krisztián, előadó bíró
Dr. Gimesi Ágnes, bíró
Dr. Kardos Andrea, bíró
Dr. Schmidt Péter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2023. július 4.

Az ügy tárgya: testi sértés büntettének kísérlete és más bűncselekmények

Terhelt(ek): Terhelt1

Elsőfok: Nyíregyházi Járásbíróság 36.B.264/2021/7., ítélet, tárgyalás,
2021. november 16.

Másodfok: Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.24/2022/8. ítélet, nyilvános ülés,
2022. március 17.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a testi sértés büntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt Terhelt1 ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nyíregyházi Járásbíróság 36.B.264/2021/7. számú és a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bf.24/2022/8. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. A Nyíregyházi Járásbíróság 2021. év november hó 16. napján kihirdetett 36.B.264/2021/7. számú ítéletével Terhelt1 terheltet bűnösnek mondta ki védekezésre képtelen személy sérelmére elkövetett könnyű testi sértés büntettének kísérletében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 164. § (2) bekezdés, (4) bekezdés b) pont], garázdaság vétségében [Btk. 339. § (1) bekezdés] és könnyű testi sértés vétségének kísérletében [Btk. 164. § (1) és (2) bekezdés. Ezért – halmazati büntetésül, mint különös visszaesőt – kettő év, börtön fokozatban végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre és kettő év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. Elrendelte a Nyíregyházi Járásbíróság 19.B.1284/2019/17. számú ítéletével kiszabott 1 év 6 hónap szabadságvesztés büntetés végrehajtását. Megállapította, hogy a terhelt a kiszabott szabadságvesztés büntetésből a büntetés háromnegyed részének kiállását követően bocsátható feltételes szabadságra, valamint kötelezte a bűnügyi költség viselésére.

[2] A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék a 2022. március 17. napján kihirdetett 1.Bf.24/2022/8. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, a terhelttel szemben megállapított testi épség elleni bűncselekmények megnevezését testi sértés büntettének kísérletére és testi sértés vétségének kísérletére helyesbítette. Mellőzte a terhelt különös visszaesői minőségére utalást. Megállapította, hogy a terhelt a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható legkorábban feltételes szabadságra. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.

[3] A bíróság jogerős ítéletében megállapított tényállás szerint Terhelt1 terhelt 2020. november 11. napján 13 óra 30 perc körüli időben, ittas állapotban, a cím1 szám alatt lévő lakásban szóváltásba keveredett a bokatörés miatt kétszer műtött, csak járókerettel járni tudó, ágyban fekvő házastársával, tanú1el, akit a szóváltás közben több alkalommal ököllel megütött, és hajába ragadva az ágyról félig lerántott. A sértett kiabálását meghallva, gyermeke, egyéb érdekelt5 elszaladt tanú2höz, anyja testvéréhez segítséget kérni, aki kerékpárral megjelent a lakásnál és a terheltet arrébb lökte tanú1ól. A terhelt ekkor tanú2 sértett felé fordult, kapucniját megragadva a földre rántotta, a szobából a folyosóra húzta, majd kilökte a lakásból. Mivel tanú2 a testvérét féltve dörömbölt az ajtón, a terhelt kikergette az utcára, kiszaladt utána, az ott lévő kerékpárját felkapva, azt tanú2 után dobta, majd tovább kergette, miközben a lábát megrúgta. A terhelt a cselekményét a közben kiértesített rendőrök érkezése miatt hagyta abba.

[4] A két sértettnek sérülése nem keletkezett. tanú2 a sérelmére elkövetett könnyű testi sértés vétsége miatt magánindítványt terjesztett elő. A terhelt utcán tanúsított cselekménye alkalmas volt arra, hogy az azt észlelőkben félelmet, megbotránkozást keltsen.

[5] II. A bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozatával szemben a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára és a 649. § (2) bekezdés d) pontjára hivatkozással.

[6] Indokai szerint az ítélet rendelkező része és annak indokolása teljes mértékben ellentétes egymással, mivel az ítélet indokolása szerint a testi sértésnek minősülő cselekmények befejezettek, míg az ítélet rendelkező része azokat kísérletnek minősíti. A védő e körben hivatkozott arra is, hogy a terhelt tényállásban leírt cselekvőségének mindkét sértett esetében szükségszerűen sérülés(ek)e is okoznia kellett volna. A terhelt magatartása testi sérülés okozására azonban nem volt alkalmas, „különös figyelemmel arra”, hogy a cselekmény következtében egyik sértett sem szenvedett sérülést.

[7] Mivel a terhelt szándéka – tényleges sérülés hiányában, valamint a tárgyi és alanyi tényezők alapján – nem is irányult testi sérülés okozására egyik sértett esetében sem, így cselekményei a védő szerint a Btk. 227. § (2) bekezdése szerinti tetteles becsületsértésként értékelendők.

[8] A védő e minősítés helyességének alátámasztására – a Btk. Kommentár alapján – hivatkozott arra, hogy a tetteges becsületsértés a könnyű testi sértéssel látszólagos alaki halmazatban áll, amennyiben az elkövető szándéka nem testi sértés okozására irányul, hanem a becsmérlés kifejezésére.

[9] A védő utalt arra is, hogy a sértettek egyike, tanúl a terhelt hozzátartozója, aki a becsületsértés vétsége vonatkozásában a terhelt büntetőjogi felelősségre vonásához szükséges magánindítványt nem terjesztett elő, ezért az ő sérelmére elkövetett tetteges becsületsértés miatti büntetőjogi felelősségre vonásnak törvényi akadálya van.

[10] A védő, annak kiemelése mellett, hogy a felülvizsgálat során – a Be. 659. § (1) bekezdés alapján – a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, és a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének nincs helye, a „nyomozati szakban rendelkezésre álló” orvosi dokumentációra hivatkozással kifogásolta, hogy az alapügyben eljáró bíróságok tanúl sértettet védekezésre képtelen személynek minősítették. Utalt arra, hogy erre vonatkozóan a terhelt új orvos szakértői véleményt szerez be, perújítás érdekében.

[11] A védő – a rendőr tanúk vallomására hivatkozással – kifogásolta az irányadó tényállás azon ténymegállapítását is, hogy a terhelt a cselekményével az időközben értesített, és a helyszínre érkezett rendőrök megjelenése miatt hagyott fel. Ezzel kapcsolatban a Btk. 10. § (4) bekezdése szerinti önkéntes elállásra mint büntethetőséget kizáró okra hivatkozott.

[12] Ezen túlmenően a védő álláspontja szerint az irányadó tényállás részben ellentétben áll az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, ezért részben megalapozatlan, valamint a sértettek és a meghallgatott tanúk tanúvallomásai oly mértékben ellentétesek, hogy a bíróság által megállapított tényállás „teljes egészében iratellenes”.

[13] A védő mindezek alapján – elsődlegesen – a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti okból, a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja szerinti abszolút eljárási szabálysértés miatt, a Be. 663. § (2) bekezdés alapján, a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezését és a hatáskörrel, illetékességgel rendelkező bíróság új eljárásra utasítását, míg másodlagosan, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti felülvizsgálati okból, a Be. 662. § (2) bekezdés b) pontja alapján a megtámadott határozatok megváltoztatását és a törvénynek megfelelő határozat meghozatalát indítványozta.

[14] A Legfőbb Ügyészség BF.189/2023/2. számú átiratában a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[15] A Legfőbb Ügyészség szerint a felülvizsgálati indítványnak az alapügyben eljáró bíróságok bizonyítékokat értékelő tevékenységét, és ezen keresztül a tényállás megalapozottságát vitató része felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat; az indítvány ezen részében törvényben kizárt.

[16] Utalt arra, hogy az elkövetéskori tudattartalom részben jogi következtetés, amelynek alapját a tudati tények alkotják. A tudattartalom ténybeli megállapításai azonban a tényállás részét képezik, ezért azok a felülvizsgálat során nem vitathatók (BH 2011.3.II.), a másodfokú ítélet [18] bekezdésében a Nyíregyházi Törvényszék pedig kifejtette, hogy a bántalmazás a terhelt részéről mindkét sértett vonatkozásában testi sérülés okozására irányult. Erre figyelemmel a terhelt testi sértési szándékára vont jogi következtetésnek a tudati tények sérelmezése révén történő vitatása a tényállás tilalmazott támadásának minősül, amely törvényben kizárt.

[17] A Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja szerinti abszolút hatályon kívül helyezési okát sem látta megállapíthatónak, mivel a védő által hivatkozott abszolút eljárási szabálysértés csak akkor állapítható meg, ha az ügydöntő határozat teljesen más bűncselekmény

indokolását tartalmazza, mint a rendelkező rész (BH 2021.217.). Álláspontja szerint azonban a jelen ügyben ez a megállapítás nem tehető, mert az eljáró elsőfokú bíróság a felülvizsgálati indítványban kifogásolt mindkét cselekményt az ítélet rendelkező részében, illetve az indokolásban is azonosan, testi sértésnek minősítette, csupán azok kísérleti szakban maradottságának feltüntetése maradt el az indokolásban. Az elsőfokú ítéletnek a felülvizsgálati indítványban írt hiányosságát a másodfokú ítélet indokolása orvosolta (Bfv.I.1145/2017.). Az első- és másodfokú bíróság ítélete pedig egységet képez, amely együttesen alkotja a rendkívüli jogorvoslat tárgyát.

[18] A cselekmények jogi minősítése kapcsán kifejtette, hogy – a védő által sem vitatottan – a terhelt mindkét sértettet az ítéleti tényállásban rögzítettek szerint bántalmazta. Az irányadó tényállás alapján pedig a terhelt testi sérülés okozására is irányuló szándékára vonható helyes jogi következtetés. Az ökölrel való többszöri bántalmazás, megrúgás – még akkor is, ha az erőbehátás mértékét, illetve a célzott testtájékot a tényállás nem tartalmazza –, valamint a haj olyan erővel történő megragadása és húzása, amellyel az ágyban fekvő tanú sértettet félig sikerült is lerántani, a testi épség sérelmének előidézésére alkalmas. A kerékpár másra történő dobása, ha az célt ér, a kerékpár súlya, kiálló alkatrészei miatt a hétköznapi élettapasztalat szerint is alkalmas arra, hogy az emberi testen sérülést okozzon.

[19] Utalt arra is, hogy az irányadó tényállás alapján tanú sértett – a Btk. 459. § (1) bekezdés 29. pontja szerinti értelmező rendelkezés alapján, valamint az élet és testi épség büntetőjogi védelméről szóló 3/2013. Büntető jogegységi határozat II.10. pontja szerint is – védekezésre képtelen személy volt az elkövetéskor, mivel állapotánál fogva ideiglenesen nem volt képes ellenállást kifejteni a terhelt tettlegességével szemben.

[20] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tartandó tanácsülésen a Nyíregyházi Járásbíróság 36.B.264/2021/7. számú és a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.24/2022/8. számú ítéletét a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában tartsa fenn.

[21] A védő a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében fenntartotta azon álláspontját, hogy nem állapítható meg a terhelt testi sérülés okozására irányuló szándéka, a terhelt tudattartalmára vonatkozó ténybeli megállapításokat a tényállás nem tartalmaz. Így azt sem, hogy a terhelt milyen erővel ütötte, illetve rúgta meg a sértetteket, és melyik volt a célzott testtájéka. Arra is utalt, hogy a terhelnél hiányzott a sérülés, mint eredmény előrelátása. Összességében, az elkövetés körülményeiből, a terhelt tagadásával szemben nem látta megállapíthatónak a testi sérülés okozására irányuló, akárcsak eshetőleges szándékát.

[22] A terhelt az észrevételében azt emelte ki, hogy a bíróságok az elkövetés szándékosságát nem is vizsgálták, erre vonatkozó kellő bizonyíték nem állt rendelkezésre már a vádemeléskor sem. Hangsúlyozta, hogy csak vitáztak a házastársával.

[23] Hivatkozott arra is, hogy a vádemelés alapjául szolgáló nyomozati iratok nem hiteles dokumentumok, joghatás kiváltására (bizonyításra) nem alkalmasak. A nyomozás során keletkezett iratok (rendőri jelentések, tanúkihallgatási jegyzőkönyvek) tartalmát is részletesen vitatta, amely „rendőri szakaszban történt szabálytalanságokra” vezethető vissza. Álláspontja szerint sérültek a nyomozó hatóság tagjának kizárására vonatkozó eljárási szabályok is, mivel ugyanaz a személy volt az ügy előadója, aki a korábbi ügyében.

[24] Ezen túl a sértetti tanúvallomásokat elemezve kifogásolta, hogy a hűgát a bíróság tanúként nem hallgatta ki, és saját „írásbeli tanúvallomását” sem értékelték a bíróságok. Hivatkozott arra is, hogy a bántalmazást nem bizonyítja semmi, a terhelő tanúk vallomása ellentmondásos, valamint a Be. 527-528. §-ának megsértésével ismertetett tanúvallomások a tényállás részbeni felderítetlenségét, és az ítélet megalapozatlanságát eredményezték. Vitatta

azt is, hogy kirívóan közösségellenes magatartást tanúsított volna. Végül jelenlegi személyi körülményeiről is nyilatkozott.

[25] **III.** A terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítvány részben a törvényben kizárt, részben alaptalan.

[26] 1.A Kúria a felülvizsgálati indítványt – a törvényben meghatározott kivétellel – tanácsulésen bírálja el [Be. 660. § (1) bekezdés]. A Kúria a felülvizsgálati indítványról nyilvános ülésen határoz, ha a terhelt vagy a védő a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül ezt indítványozta, vagy ezt a tanács elnöke egyéb okból szükségesnek tartja [Be. 660. § (2) bekezdés a), b) pont].

[27] A felülvizsgálati indítvány nem irányult a terhelt terhére, ezt meghaladóan pedig a tanács elnöke nem tartotta szükségesnek nyilvános ülés tartását. Ezért a Kúria a felülvizsgálati indítvány elbírálására a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulést tűzött ki és a megtámadott határozatot a Be. 659. § (5) bekezdésének megfelelően, a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálta felül, emellett vizsgálta a Be. 659. § (6) bekezdése szerinti esetleges további eljárási szabálysértéseket.

[28] A Be. XC. Fejezetében szabályozott felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, annak lefolytatására kizárólag a törvényben meghatározott okok alapján, az ott meghatározott feltételekkel és szabályok szerint kerülhet sor.

[29] A felülvizsgálat törvényben meghatározott okainak köre nem bővíthető, a felülvizsgálati eljárást pedig a törvényben írt feltételekkel és szabályok mellett kell lefolytatni.

[30] A Be. 648. §-a értelmében felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a) a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt, b) eljárási szabálysértés miatt, c) az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján, d) a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén van helye.

[31] A felülvizsgálat szabályaiból következik, hogy a vádemelést megelőzően, a nyomozás során elkövetett esetleges eljárási szabálysértések nem tartoznak a Be. 608. § (1) bekezdésében számba vett, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések körébe, ezért azok a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján sem vezethetnek a felülvizsgálati indítvány érdemi elbírálására.

[32] A nyomozás során – feltételezetten – elkövetett eljárási szabálysértések (nyomozó hatóság kizárt tagjának eljárása, dokumentumok nem megfelelő hitelesítése, bizonyítási eljárások szabályos lefolytatása vagy azok elmaradása) miatt tehát fogalmilag nincs helye felülvizsgálatnak (BH 2015.154.).

[33] Megjegyzi a Kúria azt is, hogy az állandóan követett bírói gyakorlat szerint a nyomozás során vétett esetleges eljárási szabálysértések a vád törvényességét nem érintik (EBD 2012.B.31., EBH 2011.2299.).

[34] A bírósági eljárásban esetlegesen vétett eljárási szabálysértések is csak a törvény által nevesített esetekben, az ott megjelölt törvénysértések esetében vezethetnek felülvizsgálathoz. A tanúvallomások tárgyaláson történő ismertetése (Be. 527. §) annak szabálytalansága esetén sem felülvizsgálati ok. A másodfokú bíróság határozatában maga is utalt arra, hogy ezzel abszolút eljárási szabálysértés nem valósult meg, csupán relatív szabályszegés, amely viszont a bűnösség megállapítása tekintetében jelentőséggel nem bírt {másodfokú ítélet [10]-[11] bekezdés}.

[35] 2. A védő – szintén eljárási hibaként – a jogerős ítélet rendelkező része és indokolása közötti ellentétre is alapította a felülvizsgálati indítványát.

[36] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjára figyelemmel az indokolási kötelezettség elmulasztása abban az esetben felülvizsgálati ok, ha a jogerős ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.

[37] Ahogy arra a Legfőbb Ügyészség átirata is utalt, nem valósul meg azonban felülvizsgálati eljárásra okot adó eljárási szabálysértés akkor, ha az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező része és indokolása közötti ellentétet a másodfokú bíróság feloldja (Bfv.I.1145/2017.).

[38] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása valóban nem tartalmazott arra való utalást, hogy – a kihirdetett és az írásba foglalt rendelkező részben rögzítettek szerint – a terhelt testi épség ellen irányuló cselekményei kísérleti szakban maradtak {elsőfokú ítélet [12] és [19] bekezdés}. A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában azonban egyértelművé tette a megállapított cselekmények elkövetési stádiumát. Rögzítette ugyanis, hogy „a terhelt cselekménye kísérleti szakban maradt, amely azonban nem a terhelti magatartásra vezethető vissza, az eredmény a terhelten kívül álló okból maradt el, a terhelt a maga részéről mindent megtett, hogy cselekménye legalább nyolc napon belül gyógyuló sérülést okozzon a sértetteknek.” {másodfokú bíróság ítélete [29] bekezdés}. Ezzel a testi épség ellen irányuló cselekmények indokolásbeli minősítése a kísérletként elkövetettség tekintetében is összhangba került a rendelkező résszel. Vagyis a védő által kifogásolt eljárási hiba a másodfokú eljárás eredményeképpen megszűnt, ekként arra felülvizsgálat sem alapítható.

[39] A Kúria a teljesség érdekében utal arra, hogy a bíróság indokolási kötelezettségének teljesítése közjogi és perjogi szabályokból fakadó kötelezettség, amely nem diszkrecionális, hanem törvényileg szabályozott. A bírói döntés indokolásának megléte törvényileg egzakt kötelezettség, annak mikéntje azonban lehet mérlegelés tárgya; ez utóbbi azonban a relatív eljárási szabálysértések körébe tartozó (BH 2021.193.).

[40] A Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja szerinti eljárási szabálysértés kizárólag akkor állapítható meg, ha az ellentét az ún. büntetőjogi főkérdések – tehát a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása – tekintetében áll fenn a határozat indokolása és a rendelkező része között (Bfv.I.1276/2020/2., Bfv.I.143/2022/2., Bfv.I.194/2022/2., Bfv.I.461/2022/2.).

[41] Így például ellentét van az ítélet rendelkező része és indokolása között, ha az ítélet rendelkezéseinek nincs indokolása, nem lehet megállapítani, hogy az elsőfokú bíróság mire alapította döntését, így a határozat felülbírálatra alkalmatlan {BH.2021.251. [15] bekezdés} Erről van szó, ha az ítélet rendelkező részét (kis ítélet) foglalta csak írásba a bíróság, az indokolást azonban nem, ezért a felülvizsgálati ok megvalósul (Bfv.II.283/2022/13.), illetve a kis ítéletben foglalt – irányadó – büntetéstől eltérő büntetést tartalmaz az írásba foglalt ítélet (EBH 2018.B.12.).

[42] Akkor is ezen eljárási hiba valósul meg, ha a bíróság ítéletének rendelkező része – bár a terhelttel szemben büntetést szab ki – nem tartalmazza a büntetőjogi felelősség megállapítását, a bűncselekmény megnevezését és jogszabályi alapját, noha az indokolás a bűncselekmény elkövetését megállapítja (Bfv.II.125/2020/7.).

[43] Ezen felülvizsgálat ok megállapítására ad alapot az is, ha a bűnösség kimondásáról szóló rendelkezéshez tartozó tényállás, vagyis e rendelkezés ténybeli alapja teljes egészében hiányzik (Bfv.I.624/2021/13., Bfv.III.777/2020/9., Bfv.III.339/2022/10.).

[44] De az ítélet indokolása teljes mértékben ellentétes a rendelkező résszel akkor is, ha a bíróság a tényállásban a vádirattal egyező, a bűncselekmény elkövetését leíró történeti eseménysort rögzít, mely bűncselekmény tényállásszerű ismérveit, eredményét is tartalmazza,

azonban ehhez képest az ítélet rendelkező részében a terhelteket az ellenük emelt vád alól felmenti (BH 2016.328.).

[45] Az indokolás és a rendelkező rész közötti teljes ellentétet jelent az is, ha az ítélet rendelkező része nem tartalmaz rendelkezőt a vád tárgyává tett bűncselekmények egyikéről, noha az ítélet indokolása szerint a bíróság a terheltet valamennyi bűncselekmény vádjára alól felmentette (Bfv.II.477/2020/9.).

[46] A bűncselekmény minősítését érintően a Kúria egy korábbi határozatában kifejtette, hogy a rendelkező részben foglalt minősítéssel egyező, indokolásba foglalt minősítés esetén nem valósul meg a felülvizsgálat alapjául szolgáló eljárási szabálysértés, még akkor sem, ha az elsőfokú bíróság egyébként a jogi indoklás körében nem ad részletesen számot arról, hogy miért a rendelkező részben foglaltak szerint minősítette az elbírált cselekményt (BH 2021.217.I.).

[47] A következetes bírói gyakorlat értelmében a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében, vagyis az úgynevezett főkérdésekben kell ellentétnek fennállnia a határozat indokolása és a rendelkező rész között (Bfv.II.1087/2018/9.). Így a rendelkező rész és az indokolás kizárólag akkor áll teljes mértékben ellentétben, ha a büntetőjogi felelősség kérdésében ellentétes megállapítás vonható le a rendelkező részből és az indokolásból, mert ebben az esetben állapítható meg, hogy a döntés tekintetében nincs az ítéletnek indokolása.

[48] Mindezek tükrében ebből az eljárási szabálysértésből eredően az ítélet hatályon kívül helyezésére szükségképpen csak akkor kerülhet sor, ha az elsőfokú ítélet teljesen más bűncselekmény indokolását tartalmazza, mint a rendelkező rész. A bűnösség megállapítását és a cselekmény minősítését nem érintő eltérés a hatályon kívül helyezés alapját nem képezheti. {Kúria Bfv.752/2020/17. [56] és [57] bekezdés}

[49] A büntetéskiszabás körében pedig az indokolás akkor ellentétes a rendelkező résszel, ha teljesen más büntetést tartalmaz az indokolás, mint a rendelkező rész, illetve amennyiben ellenkező rendelkezőt indokol meg, például a másodfokú bíróság a szabadságvesztés tartamát enyhíti (vagy súlyosítja), ugyanakkor az indokolásban a meg nem változtatás mellett érvel (Bfv.I.1414/2019/7.).

[50] Mindezek alapján, a jelen felülvizsgálati eljárásban nem állt fenn olyan ellentét az elsőfokú ítélet rendelkező része és az indokolása között, amely ezen felülvizsgálati okot megalapozná, még abban az esetben sem, amennyiben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság indoklási hibáját nem javította volna ki. Az elsőfokú ítélet rendelkező része ugyanis a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítását tartalmazza mindhárom bűncselekmény vonatkozásában, ehhez képest az indokolásban a bűnösség megállapítása azonos, és a cselekmény jogi minősítése sem tér el alapvetően, mindössze a testi épség elleni cselekmények megvalósulási stádiuma eltérő a jogi indoklási részben, amennyiben befejezett cselekményekre utal.

[51] Megjegyzi a Kúria azt is, hogy az elsőfokú bíróság jogi indokolása mindössze a törvényi tényállások megjelöléséből áll, ezért az indokolása ezen részéből nem lehetett következtetni arra, hogy a cselekményt miért minősítette kísérletként. Ezt azonban – ahogy a Kúria már kifejtette – a másodfokú bíróság jogszerűen pótolta.

[52] Hangsúlyozza a Kúria azt is, hogy a tényállás és a rendelkező rész összhangjának hiánya nem az eljárási szabályokat (az indoklási kötelezettséget), hanem a büntető anyagi jogot sérti. Ennek alapja, hogy az irányadó tényállásnak az alkalmazott Btk. szempontjából jelentős valamennyi tény tartalmaznia kell. Ehhez képest ítéltető meg, hogy a megtámadott ügydöntő határozat rendelkezései a büntető anyagi jog szabályaival összhangban állnak-e.

Mindenképpen a büntető anyagi jogi szabályok sérelmével jár, ha az ügydöntő határozatban írt rendelkezések helytálló vagy téves mivoltának kérdésében az irányadó tényállás alapulvételével nem lehet megnyugtatóan állást foglalni. Ezért felülvizsgálatban ugyancsak a büntető anyagi jog szabályainak megsértését – és nem az indokolás hibáját – jelenti, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás olyan ellentmondásokat tartalmaz, amelyek miatt a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából jelentős kérdésekben nem állapítható meg, hogy a bíróság milyen tényállásra alapította ítéletének a felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló rendelkezéseit (BH 2022.319.I., BH 2021.280., BH 2010.241.II.).

[53] Vagyis amennyiben a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállásból nem vonható le következtetés a rendelkező részben megállapított bűnösségre, illetve más büntetési tételkeretet eredményező a tényállás szerinti helyes minősítés, a Be. 649. § (1) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott – anyagi jogi jellegű – felülvizsgálati ok megvalósulhat. Jelen ügyben azonban erről nincs szó, az alábbiak miatt.

[54] 3. A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt büntetőjogi felelősségét a büntető anyagi jogi szabályok megsértésével állapította meg. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pontja alapján pedig – a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt – terjeszthető elő felülvizsgálati indítvány, amennyiben a bíróság törvénysértő büntetést szabott ki, illetve törvénysértő intézkedést alkalmazott.

[55] 3.1. A védő e felülvizsgálati ok fennálltát arra alapította, hogy az alapügyben eljáró bíróságok a terhelt testi sértés okozására irányuló szándékára téves jogi következtetést vontak le, ezért a testi sértés büntetnének kísérleteként [Btk. 164. § (2) bekezdés, (4) bekezdés b) pont] és a testi sértés vétségének kísérleteként [Btk. 164. § (1) és (2) bekezdés] minősített cselekmények minősítése törvénysértő. Álláspontja szerint a terhelt fenti cselekményei a Btk. 227. § (2) bekezdése szerinti tetteles becsületsértés vétségének minősülnek.

[56] Ezen túl utal arra a Kúria, hogy a Be. 650. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.

[57] A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[58] A tényállás támadhatatlansága azt is jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség a bizonyítékok ártértelezése és ez alapján eltérő tényállás megállapítására.

[59] Jelen ügyben a felülvizsgálati indítvány részben a jogerős ítélettel megállapított tényállás megalapozottságának felülvizsgálatára irányul, amire a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség.

[60] Kizárt a felülvizsgálat a személyi és okirati bizonyítékoknak a védő és a terhelt által indítványozott újraértékelése körében. Így a sértettek és más tanúk tanúvallomásai közötti esetleges ellentétek feloldására, az iratellenesnek állított ténymegállapítások, nyomozati iratok tartalmi helyességének vizsgálatára nincs lehetőség a felülvizsgálati eljárásban.

[61] A védő az irányadó tényállás helyességét vitatta azzal is, hogy a terhelt cselekményével nem az időközben értesített, és a helyszínre érkezett rendőrök megjelenése miatt hagyott fel. A tényállás ugyanis – ezzel ellentétesen – azt tartalmazza, hogy a terhelt egészen a hatóság kiérkezéséig tanúsította a jogellenes magatartást.

[62] A felülvizsgálati eljárásban tehát a terhelt bűnössége és a terhére rótt cselekmények minősítésének törvényessége kizárólag az irányadó tényállás alapján vizsgálható.

[63] Az irányadó tényállás szerint a terhelt mindkét sértettet ököllel, illetve rúgással bántalmazta, azonban a sértetteknek sérülésük nem keletkezett. Annak eldöntése során, hogy a bántalmazáskor az elkövető szándéka mire irányult (jelen esetben a becsület vagy – ezen túl – a testi épség sértésére is), az élet és testi épség büntetőjogi védelméről szóló 3/2013. Büntető jogegységi határozat ad a bíróságokra kötelező iránymutatást. A bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a terhelt tudata – a véghezviteli magatartás kifejtésének időpontjában – átfogta-e sérülés vagy súlyosabb sérülés bekövetkezésének a lehetőségét, és ezt kívánta vagy belenyugodott-e (BH 2004.491.).

[64] A szándékos bűncselekmények elhatárolása tehát az elkövetőnek a cselekmény elkövetésének időpontjában fennálló konkrét tudattartalma alapján történhet. A testi sértés illetve annak kísérlete esetén az elkövető tudata átfogja a magatartása nyomán sérülés bekövetkezésének lehetőségét, és ezt kívánja (egyenes szándék), vagy ebbe belenyugszik (eshetőleges szándék). Amennyiben az elkövető szándéka testi sértés okozására nem terjed ki, a bántalmazás során sérülés ténylegesen nem is következik be, de az elkövető a sértett testét becsületsértő módon érinti, akkor nem testi épség elleni, hanem az emberi méltóságot sértő bűncselekmény (tettleges becsületsértés vétsége) megállapításának lehet helye.

[65] Abban megegyezik a testi sértés vétségének kísérlete és a tettleges becsületsértés, hogy sérülés okozásával nem járhatnak; a bántalmazással okozati összefüggésben bekövetkezett sérülés esetén ugyanis a testi sértés vétségének befejezett alakzata állapítandó meg, amely egyben az enyhébb elbírálás alá eső tettleges becsületsértés vétségének megállapítását kizárja.

[66] Téves azonban az a védői álláspont, hogy a sérülés hiányában testi épség elleni bűncselekmény kísérletének megállapítása eleve kizárt. A testi épség ellen irányuló szándékos magatartás (támadás) esetén a bűncselekmény kísérlete még abban az esetben is megállapítható, ha az elkövető cselekménye a sértettnek ténylegesen sérülést nem okoz (akár fizikailag nem is érinti), azonban a terhelt szándéka erre irányult, a magatartása pedig a sérülés előidézésre – az adott körülmények között – alkalmas volt.

[67] A tényleges bántalmazás esetén a sérülés hiánya önmagában nem jelenti azt, hogy a terheltnek az elkövetéskor az nem állt szándékában {BH 2018.239. indokolás [40] és [42] bekezdés}.

[68] Az elkövetés időpontjában fennálló elkövetői tudati állapot tisztázásánál, így annak megítélésénél, hogy az elkövető szándéka testi sértésre irányult-e, jelentős mértékben a külvilágban megnyilvánult és ennél fogva megismerhető tények elemzésének van jelentősége.

[69] A Legfőbb Ügyészség az átiratában helyesen vette számba azokat a – döntően az elkövetés módját leíró – objektív tényeket, amelyek alapján a terhelt testi sértés okozására irányuló – legalább eshetőleges – szándékára vonható megalapozott következtetés. Ilyen körülmény a terhelt házastársának ököllel történt bántalmazása, illetve tanú2 sértett lábának üldözés közbeni megrúgása.

[70] Kétségtelen, hogy a tényállás nem rögzíti a bántalmazás erejét, és nem tartalmazza az érintett testtájék pontosabb megjelölését sem. Azonban tanú1 esetében a többszöri ökölütés, az ágyról a hajánál fogva való lerántása, tanú2 sértett esetében pedig a futás közbeni megrúgása a testi épség sérelmének előidézésére feltétlenül, az általános élettapasztalat alapján is alkalmas a tényállásban rögzített módon. Nem sorolható ide viszont a kerékpár sértett felé történő hajítása, mivel a tényállás azt nem rögzíti, hogy ekkor tanú2 sértett milyen távolságban állt a terhelttől, így azzal – testi sértést okozva – reálisan eltalálhatta-e.

[71] A terhelt mindkét sértett esetében többmozzanatos, kitartó, rendőri közbeavatkozással végződő bántalmazó magatartása eredményeként a sértettek sérülése bekövetkezhett volna,

amely nem a terhelt akaratának megfelelően, hanem lényegében a véletlennek köszönhetően maradt el.

[72] Ekként az eljáró bíróságok helyesen vonták le azt a következtetést, hogy a terhelt a (könnyű) testi sértés okozásának előidézésére irányuló cselekvést megkezdte, az eredmény (sérülés) pedig rajta kívül álló ok miatt nem következett be, vagyis a testi épség elleni bűncselekmények Btk. 10. § (1) bekezdése szerinti kísérletét valósult meg.

[73] A felülvizsgálati indítványban foglaltakra tekintettel megjegyzi a Kúria, hogy a tényállás részei lehetnek az ügynevezett tudati tények is (BH 2005.167. indokolási rész). Ezek azonban nem minden bűncselekmény esetében szükségszerű elemei a tényállásnak.

[74] Amennyiben a tényállás tartalmazza azokat a külvilágban megjelenő (külső, objektív) tényeket, amelyek alapján megalapozott jogi következtetés vonható le az elkövető testi sértésre irányuló szándékára, a tudati tények tényállásbeli hiányának nincs jelentősége. Jelen ügyben, a kifejtettek szerint, a terhelt magatartásából, az elkövetés konkrét módjából kétségtelenül a testi sértés okozására irányuló, legalább eshetőleges szándékra alapos következtetés volt levonható {másodfokú ítélet [18] bekezdés}.

[75] 3.2. A védő kifogásolta azt is, hogy a bíróságok tanúl sértettet a testi sértés bűncselekmény vonatkozásában védekezésre képtelen személynek minősítették. A már kifejtettek szerint e minősítő körülmény mellőzése sem vezetne felülvizsgálathoz, figyelemmel arra, hogy a terhelttel szemben kiszabott büntetés nem válna törvénysértővé. A teljesség érdekében azonban a Kúria a következőkre utal.

[76] A Btk. 459. § (1) bekezdés 29. pontja szerint védekezésre képtelennek kell tekinteni azt is, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére.

[77] Arra, hogy a bűncselekmény sértettje védekezésre képtelen személynek minősül-e, a tényállásban rögzített tények, körülmények alapján vonható le következtetés. Az irányadó tényállás tartalmazza, hogy tanúl sértett – korábbi bokatörése és amiatti műtétei következtében – ágyban fekvő beteg, önálló járásra képtelen volt, amikor a terhelt a cselekményt elkövette. Ezzel a terhelt is tisztában volt, a sértettet az ágyából rángatta ki.

[78] A védekezésre képtelen állapot megítélése jogkérdés, nem orvos szakértői (tény)megállapítás. A fekvőbeteg, mozgásában is akadályozott nő nyilvánvalóan nem volt képes a férfi terhelt támadásának elhárítására, ezért a büntető anyagi jogi szabályok alkalmazása szempontjából védekezésre képtelennek minősült. A Kúria e körben is egyetértett a másodfokú bíróság által adott indokolással {másodfokú ítélet [20]-[21] bekezdés}.

[79] 3.3. A védő önkéntes elállásra alapított kifogásával kapcsolatban a Kúria már utalt rá, hogy ennek alapjául az irányadó tényállástól eltérő tényeket állított a védő, amely a felülvizsgálati eljárásban kizárt. A tényállásban rögzítettek szerint a házastársa bántalmazásával a sógornője közbelépésre hagyott fel, míg tanú2 bántalmazását, illetve e célból történt üldözését pedig a rendőri jelenlét hatására fejezte be.

[80] A kísérlettől való önkéntes elállás [Btk. 10. § (4) bekezdés] feltétele, az önkéntesség ezért szóba sem kerülhetett. Az önkéntesség e vonatkozásban ugyanis azt jelenti, hogy az elkövető döntően, vagyis túlnyomó részt belső indíttatásból fakadó okból hagy fel a cselekmény véghezvitelével (például a sértettet megsajnálja), külső ok, így más személy beavatkozása ezt azonban nyilvánvalóan kizárja (BH 2014.134.II.).

[81] 3.4. Mivel a terhelt cselekményei nem tetteleges becsületsértés vétségeként minősülnek, a felülvizsgálati indítványnak – tanúl sértett esetében – a magánindítvány hiányára alapított érvelése sem foghat helyt. A másodfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy a

Btk. 164. § (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő testi sértés büntette nem magánindítványra büntetendő, míg a tanú2 sértett sérelmére elkövetett testi sértés vétsége esetén a magánindítvány rendelkezésre állt {másodfokú ítélet [22] és [24] bekezdés}. Utóbbi sértett a 2020. november 11-i tanúkihallgatása alkalmával terjesztette elő joghatályos magánindítványát, a nyomozó hatóság előtt.

[82] 3.5. A terhelt az észrevételében vitatta a garázdaság vétsége kapcsán a cselekmény kirívó közösségellenességét, erőszakosságát.

[83] Kihívó közösségellenesség hiányában az erőszakos és megbotrántkozás vagy riadalom keltésére alkalmas magatartás sem minősíthető garázdaság bűncselekményének (BH 2019.123., BH 2015.52., BH 2005.313.). A magánjellegű személyes konfliktusok, jellemzően zárt térben, rendkívül korlátozott körben észlelhető cselekmények nélkülözhetik a kihívó közösségellenességet.

[84] Az elkövető által kifejtett erőszakos magatartás esetleges belső, személyes indítéka azonban a garázdaság megállapíthatóságát önmagában nem zárja ki, mert a közösségi érdekekkel történő nyílt szembeszegülés a személyes motívumból fakadó cselekményben is megjelenhet. Közterületen tanúsított, a közelben tartózkodó személyek által észlelhető erőszakos magatartás alkalmas megbotrántkozás (felháborodás, megütközés, megrökönyödés) vagy riadalom kiváltására (EBH 2014.B.23.II.).

[85] A Kúria megállapította, hogy a garázdaság vétségének valamennyi tényállási eleme megvalósult. A tanú2 sértettel szembeni testi sértés (megrúgása) erőszakos magatartás, míg a közterületen (utcán) a terhelt által tanúsított magatartás (kerékpár sértett felé dobása, a sértett üldözése, megrúgása) kétségtelenül olyan kirívóan erőszakos magatartás, amely megbotrántkoztatásra az adott körülmények között alkalmas volt.

[86] A testi sértés vétsége pedig a garázdaság vétségével – valóságos alaki – halmazatban megállapítható, figyelemmel az eltérő jogi tárgyakra (34/2007. BK vélemény).

[87] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítéletben a bíróság a terhelt mindhárom cselekményét a büntető anyagi jog szabályainak megfelelően minősítette, a felülvizsgálati indítvány e körben alaptalan.

[88] 4. A Kúria hivatalból vizsgálta a Be. 649. § (2) bekezdésében foglalt eljárási szabálysértéseket, az ott megjelölt, hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértést nem állapított meg.

[89] IV. A Kúria mindezekre tekintettel a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsülésen eljárva, a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot hatályában fenntartotta, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján.

[90] A Kúria az ügyben öttagú tanácsban járt el [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdés, a Kúria ügyelosztási rendje IV.6. pont].

[91] A Kúria végzése ellen a Be. 6. § (4) bekezdése értelmében fellebbezésnek, a 650. § (1) bekezdés b) pontja alapján felülvizsgálatnak nincs helye.

[92] A Be. 652. § (6) és (7) bekezdése értelmében minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul, felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be.

[93] A Be. 656. § (4) bekezdése értelmében, az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Tuba István Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró